

Календарь юбилейных и памятных дат на 2024 год

2024 ийлан календарь

Шорыкйол (январь)

1. У ий пайрем.

Учёный-йылмызе, филологии наука кандидат, республикысе образованийын сулло пашаенже Валентин Николаевич Васильевын (1949—2008) шочмыжлан — 75 ий. Марий Турек районысо Изи Купто ял гыч. Марий кугыжаныш университетыште туныктен.

Поэтесса, Олык Ипай лумеш да С.Г.Чавайн лумеш Кугыжаныш премий-влак лауреат Валентина Михайдаровна Изияновалан — 65 ий. Пошкырт вел Мишкан районысо Андреевка ял гыч.

2. Журналист да литератор Константин Григорьевич Медяковын (1929—2000) шочмыжлан — 95 ий. Курыкмарий районысо Ямангаш ял гыч. Пашам «Ончыко» журнал ден «Марий коммуна» газет редакцийлаште да Марий книга издательствыште ыштен.

4. Туныктышо, экономист да писатель Виталий Сергеевич Дмитриев-Озилан — 75 ий. Татарстанысе Балтаса район Улисыял гыч. Пашам школышто ыштен, «Призыв» Шернур райгазетын редакторжо лийын, «Земледелец» тушка озанлыкым вуйлатен.

5. Поэт, прозаик, драматург, кусарыше, Марий Элын калык писательже, сымектышын сулло деятельже, Олык Ипай лумеш, М.Шкетан лумеш да Яныш Ялкайн лумеш премий-влак лауреат Вячеслав Александрович Абукаев-Эмгакын (1959-2008) шочмыжлан — 65 ий. Пошкырт вел Мишкан районысо Токтар ял гыч.

8. Композитор, Олык Ипай лумеш да И.С.Палантай лумеш Кугыжаныш премий-влак лауреат, республикысе сымектышын сулло деятельже Сергей Николаевич Маковлан — 70 ий. Куженер районысо Тумнымучаш села гыч.

13. Российысе печатдын кечыже.

14. Поэт Михаил Иванович Якимовын (1929-1996) шочмыжлан — 95 ий. Параньга районысо Янтетсола ял гыч. Пашам Марий радиопшто, «Марий коммуна» газет ден «Ончыко» журнал редакцийлаште ыштен.

23. Театр да мер пашаен, республикысе сымектышын сулло деятельже, Кугыжаныш премийын лауреатше Василий Александрович Пектеевлан — 70 ий. Морко районысо Уилем ял гыч. М.Шкетан лумеш Марий национальный драма театрын тун-режиссёржылан ыштен. Онныжа лийын.

Пургыж (февраль)

1. Журналист да литератор Мирон Байгильдинович Айгильдинын (1939-2000) шочмыжлан — 85 ий. Пошкырт вел Калтаса районусо Пава-сола ял гыч. «Ужара» райгазетыште редакторын алмаштышыже, тувыра полатын директоржо, библиотекарь лийын.

«Ончыко» журналын лекташ туналмыжлан — 70 ий. Тудо ондак савыкталтше «У вий», «Родина верч», «Пиалан ильш» изданий-влакын пашаштым умбакыже шуен.

4. Журналист да писатель, Марий АССР ден РСФСР-ысе тувыран сулло пашаенже Алексей Васильевич Тимофеевын (1929—1993) шочмыжлан -95 ий. Волжский районусо Кукшенер ял гыч. Республикысе радиовещаний ден телевидений шотышто комитет председателын алмаштышыже лийын. «Шем курныж», «Койдымо фронт» романже-влак дене палыме.

23. Отчествым аралыше-влакын кечышт.

27. Учёный-йылмызе, филологии наука доктор, МарГУ-н профессоржо, республикысе наукин сулло деятельже Николай Исанбаевич Исанбаевлан — 95 ий. Пошкырт вел Калтаса районусо Улыл Качмаш ял гыч. Тудо «Путёвка в жизнь» кинофильмын у вариантыштыже Йыван Кырлан модмо рольжым йуканден.

28. Учёный-фольклорист, филологии наука доктор, профессор, республикысе наукин сулло деятельже Александр Ефимович Китиковлан — 95 ий. Советский районусо Якайсола ял гыч.

Уярня (март)

3. Писательын тунямбал кечыже.

5. «Марий Эл» куштышо ансамбльлан — 80 ий.

6. Учёный-йылмызе, филологии наука кандидат Георгий Николаевич Валитовлан — 75 ий. Пошкырт вел Мишкан район гыч.

8. Тунямбал удырамаш кече.

12. Марий Элын калык писательже, республикысе тувыран сулло пашаенже, Кугыжаныш премийын лауреатше Александр Михайлович Юзыканын (Михайлов: 1929—1996) шочмыжлан — 95 ий. Пошкырт вел Краснокам районусо Чормак ял гыч. Пашам ИУУ-што, Марий книга издательствыште, МарНИИ-ште, радиошто бштен, «Ончыко» журналын тун редакторжо лийын.

14. Критик-литературовед, филологии наука кандидат, республикысе наукин сулло деятельже, калык писатель, Кугыжаныш премийын лауреатше Ким Кириллович Васинын (1924—2004) шочмыжлан — 100 ий. Шернур районусо Шоркэнер ял гыч.

16. Кино ден театр актёр да поэт Ыбыван Кырлан (Кирилл Иванович Иванов: 1909-1943) шочмыжлан — 115 ий. Шернур районысо Купсола ял гыч. Репрессийыш логалын.

21. Поэзийын тунямбал кечыже.

25. Тувыра пашаенын кечыже.

27. Театрын тунямбал кечыже.

Вудшор (апрель)

1. Мыскара кече.

2. Йоча книган тунямбал кечыже.

Учёный, филологии наука кандидат, профессор, республикысе наукын сулло деятельже, РФ-ысе кушыл школын сулло пашаенже Елизар Николаевич Мустаевлан — 90 ий. Шернур районысо Шунсола ял гыч. Оршанка педучилищын директоржо, КПСС обкомын инструкторжо, МарГУ-со парткомын секретарьже, МГПИ-н проректоржо лийын. «Шинчымаш кугорнышто, але Ильш ошкыл» шарнымаш книгаг возен.

9. Туныктышо, комсомол пашаен-, РСФСР-ысе тувыран сулло пашаенже, журналист да писатель, Кугу Отечественный сарыште лийше Пётр Григорьевич Корниловын (1924-1982) шочмыжлан — 100 ий. Волжский районысо Кушыл Азъял гыч. «Молодой коммунист» («Рвезе коммунист»), «Марий коммуна» газетлаште тун редактор лийын, вара «Пачемыш» («Оса») журналыште ыштен. Марий АССР Верховный Советын депутатшылан, Верховный Совет Президиум председателын алмаштышыжлан сайлалтын, республикысе Журналист ушем председателын алмаштышыже лийын. Шым повестьым да икмыняр ойлымашым возен.

22. Просветитель, литератор да мер деятель Павел Петрович Глезденёвын (1869-1923) шочмыжлан — 155 ий. Пошкырт вел (Белебеевский уезд) Тымбагуш ял гыч. Вяткысе пединститутышто ыштен. «Война увер» газетым марла, одыла да татарла савыктен.

23. Актёр, Марий АССР-ын калык артистше, республикысе Кугы жаныш премийын лауреатше Андрей Андрианович Андриановлан — 85 ий. Пошкырт вел Мишкан районысо Тошто Кульчубай ял гыч.

Ага (май)

1. Шошо да паша пайрем.

9. Сенымаш кече.

15. Ешын тунямбал кечыже.

16. Мурызо, Марий Элын сулло артисткыже Галина Александровна Шабруковалан — 75 ий. Пошкырт вел Калтаса районысо Шоръял гыч.

18. Акпарсын кечыже. Тоштер-влакын тунямбал кечышт.

22. Марий АССР-ын калык писательже, Кугыжаныш премийын лауреатше, Кугу Отечественный сарыште лийше Аркадий Степанович Крупняковын (1919-1994) шочмыжлан — 105 ий. Советский районысо Шнаран села гыч.

24. Туныктышо да писатель Владимир Григорьевич Смирновлан (Сэмэнер) — 75 ий. У Торъял районысо Эменесола ял гыч. Ойлымаш ден повесть-влакым воза.

27. Библиотекекын кечыже.

Пеледыш (июнь)

1. Йоча-влакым аралыме тунямбал кече.

8. Журналист да литератор, Кугу Отечественный сарыште лийше Илья Павлович Ивановын (1924—1971) шочмыжлан — 100 ий. Шернур районысо Кужнур ял гыч. Школьшто туныктен. Сар деч вара комсомол да совет пашаште тыршен. 1954 ий гыч «Марий коммуна» газет редакцийште ыштен. Ятыр фельетон ден очеркым возен. «Ший суан» сборникше лектын.

12. Российын кечыже.

16. Кугыжаныш деятель, Марий Эл ден РФ-ысе тувыран сулло пашаенже Михаил Зиновьевич Васютинлан — 65 ий. Курыкмарий районысо Микрак села гыч. Республикысе Правительством вуйлатышын алмаштышыже, тувыра, печать да национальность паша шотышто министр.

22. Шочмо элым аралыше-влакым шарныме кече.

Балетмейстер, Марий АССР-ын калык да РФ-ын сулло артистше, Олык Ипай лумеш премийын лауреатше Вячеслав Михайлович Асмаевлан — 70 ий. Пошкырт вел Бирский районысо Кужнур ял гыч.

Сурем (июль)

1. Поэт Филимон Иманович Ибатовлан — 90 ий. Пошкырт вел Мишкан села гыч. «Чолман» газетын тун редакторжылан ыштен.

23. Учёный-йылмызе, филологии наука доктор, профессор, Марий Эл Республикысе наукин сулло деятельже, Олык Ипай лумеш Кугыжаныш премийын лауреатше Юрий Владимирович Андугановын (1949-2005) шочмыжлан — 75 ий. Пошкырт кундемысе Краснокам район Ушмен ял гыч. МарГУ-што кафедрым вуйлатен, вара Ханты - Мансийскыште Югра кугыжаныш университетын проректоржо лийын.

29. Писательница да журналистка, республикысе тувыран сулло пашаенже Вера Ильинична Бояринован (1924—1996) шочмыжлан — 100 ий. У Торъял районысо Кемсола ял гыч.

Сорла (август)

1. Учёный-экономист, Марий кугъжаныш технический университетын профессоржо Геннадий Апаевич Апаевлан — 85 ий. Пошкырт вел Мишкан район Чорай ял гыч. Менеджмент да бизнес йодыш шотышто книгаг луктын.

8. Журналист да писатель, Марий АССР-ын калык поэтше, Кугу Отечественный сарыште лийше Макс Майнын (Максим Степанович Степанов: 1914 - 1988) шочмыжлан — 110 ий. Медведеве районысо Непот ял гыч. Пашам «Марий коммуна» газет редакцияште ыштен.

11. Поэтесса, республикысе сымектышын сулло деятельже, Олык Ипай лумеш премийын лауреатше Альбертина Ивановалан (Альбертина Петровна Аптуллина) — 70 ий. Куженер районысо Шойдун ял гыч.

Идым (сентябрь)

1. Журналист да литератор, Кугу Отечественный сарыште лийше Елизар Осипович Янгильдинын (1914—1994) шочмыжлан — 110 ий. Пошкырт кундемысе Мишкан вел Чорай ял гыч. Пашам «Марий коммуна» газет редакцияште кусарышылан ыштен. Кум сборникше да повестьше савыкталтыныт.

7. Писатель-драматург да кусарыше Юрий Владимирович Байгузан (1959-2004) шочмыжлан — 65 ий. Пошкырт кундемысе Мишкан вел Торгымдур ял гыч.

20. Писатель Пет Першутын (Пётр Григорьевич Першуткин: (1909 - 1943) шочмыжлан — 115 ий. Курыкмариный вел Пайскырык села гыч. Кугу Отечественный сарыште сусыргышо пленыш логалын, фашист-влак пуштыныт.

21. Туныктышо да писатель Мичурин-Ятманын (Сергей Степанович Степанов: (1904—1972) шочмыжлан — 120 ий. Провой вел Изи Моламас ял гыч.

Шыже (октябрь)

1. Музыкын тунямбал кечыже.

15. Поэтесса Светлана Николаевна Эсауловалан (Танерова) — 70 ий. У Торъял районысо Чуксола ял гыч. Пашам Марий радиошто, «Марий коммуна», «Кугарня» газетлаште да «Кече» журналыште ыштен.

30. Марий Эл Республикын сулло журналистше Леонид Гимаевич Гимаевлан — 75 ий. Пошкырт кундемысе Мишкан район Эшым ял гыч. Пашам Марий радио ден телевиденийште ыштен.

Кылме (ноябрь)

21. Писательница Маргарита Тимофеевна Ушаковалан — 75 ий. Волжский районысо Курыкумбал ял гыч. Кум книгаже лектын.

25. Аван кечыже.

29. М.Шкетан лумеш Марий национальный драме театрлан — 105 ий.

Теле (декабрь)

10. Марий тиште кече.

12. России Федерацийын Конституций кечыже.

12. Композитор, Олык Ипай лумеш да Кугыжаныш премий-влак лауреат, республикысе сымыктышын сулло деятельже Вениамин Александрович Захаровлан — 70 ий. Морко районысо Кортасэнер ял гыч.

15. Совет Ушемын Талешкыже Ишмай Иштубаевич Ишкининын (1914 -1964) шочмыжлан — 110 ий. Пошкырт вел Мишкан районысо Эшым ял гыч. Кугу Отечественный сарыште Кенигсберг ола верч бойышто ойыртемалтын.

25. Поэт Шадт Булатын (Шаймурат Минлигалиевич Булатов: (1909 -1943) шочмыжлан — 115 ий. Пошкырт вел Шаран районысо Янахмат ял гыч. Тулык рвезе Козьмодемьянскысе педтехникумым да учительский *институтым* тунем лекмек, «Рвезе коммунист» газет редакцияштыште, республикысе Наркомпросышто ыштен. Фронтыш логалмек, боеш колен.

Сектор по работе с этнической группой мари – 2023 год.